

نقد مقاله:

تفاوت مطالعات توصیفی و تحلیلی

حمید صالحی نیا*

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / اسفند ۱۳۹۳؛ ۱۴(۱۲): ۱۱۱۴ تا ۱۱۱۷

سردبیر محترم مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی

مقاله‌ای با عنوان صلاحیت بالینی در دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت‌های ویژه. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۹۳؛ ۱۴(۱۲): ۱۰۳۰-۱۰۳۹ به چاپ رسیده است، این مقاله که به صورت مقطعی بوده است و حاوی اطلاعات بسیار مفید و کاربردی برای مسئولین در حیطه‌های آموزش پزشکی است و می‌تواند بسیار کاربردی باشد(۱). از آن جایی که مقالات منتشر شده در مجله آموزش پزشکی، در برنامه‌ریزی‌ها کاربرد داشته و می‌تواند زمینه‌ساز تقویت شرایط آموزش در حیطه پزشکی و پرستاری باشد(۲) و با توجه به غنای این مقاله از نظر کاربردی، چند نکته در مورد این مقاله قابل بحث است. سنجش روایی و پایایی پرسشنامه، درصد پاسخ‌گویی بالا و انجام یک مطالعه در سطح کشور همه از نقاط قوت این مطالعه است و قابل تقدیر است که محققین مطالعه‌ای کاربردی و در سطح کشور انجام داده‌اند(۱). (۱) توصیفی یا تحلیلی بودن مطالعه: در مطالعات مشاهده‌ای و سایر مطالعات یکی از اجزایی که باید در مقاله به آن اشاره شود، استفاده از آزمون‌های آماری است و تحلیل نتایج، در صورتی که در یک مطالعه از آزمون‌های تحلیلی و مقایسه‌ای برای بررسی روابط بین متغیرها استفاده شود، نوع آن مطالعه تحلیلی است و از حالت توصیفی خارج می‌شود(۳ و ۴)، از آن جایی که ذکر نوع مطالعه و اجزاء روش اجرا به صورت صحیح باعث افزایش اعتماد به مقاله و گزارش‌دهی صحیح تر آن می‌شود(۴)، در این مطالعه و سایر مطالعات بایستی به این نکته توجه داشت که بین مقالات توصیفی و تحلیلی تفاوت قائل شد و به درستی گزارش کرد.

(۲) نمونه‌گیری در مطالعات: در مطالعات مختلف، نمونه‌گیری صحیح و شرح آن یکی از اجزای مهم و تاثیرگذار در قابلیت تعمیم و اطمینان به نتایج مطالعه است، در مطالعه حاضر ذکر شده است از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شده است، جدای از این که نمونه‌گیری در دسترس با محدودیت‌هایی همراه است، در این مطالعه به روش نمونه‌گیری و این که از هر دانشگاه چه تعداد افراد وارد مطالعه شدند، نشده است، این در حالی است که گزارش صحیح روش نمونه‌گیری در مطالعات مشاهده‌ای ضروری است(۴).

(۳) مقایسه بر اساس سابقه کار بالینی: برخی از پرستاران دارای سابقه کار بالینی بوده‌اند و در واقع طیفی از افراد با سابقه کار وارد مطالعه شده‌اند، از این رو بررسی این که آیا هر یک از متغیرهای مورد مطالعه آیا با سابقه کار رابطه

* نویسنده مسؤل: حمید صالحی نیا، اپیدمیولوژیست، مرکز تحقیقات جراحی‌های کم‌تهاجمی دانشگاه علوم پزشکی ایران و دانشجوی دکتری اپیدمیولوژی، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران. alesaleh70@yahoo.com

داشته است یا خیر می‌تواند در برنامه‌ریزی بهتر مؤثر باشد. با توجه به این که یکی از اهداف مجله آموزش پزشکی، ارتقای بهبود کیفیت گزارش مقالات منتشر شده در حیطه پزشکی و رشته‌های مرتبط است و توجه به نقد مقاله در این مجله خود زمینه‌ساز تبادل بحث و مطرح شدن برخی نکات باعث بهبود سطح دانش خوانندگان است (۵)، انتظار می‌رود این دست‌نوشته مورد توجه قرار گیرد، تا با رعایت نکات فوق‌الذکر شاهد ارتقای کیفیت مقالات منتشر شده در داخل کشور باشیم.

منابع

1. Ebadi A, Tabanejad Z, Pazokian M, saeed y. [Clinical Competence among MSc Students of Critical Care Nursing]. Iranian Journal of Medical Education. 2015; 14(12): 1030-9.[Persian]
2. Salehiniya H, Dashty s. [The results of intervention studies are always reliable and generalizable to other groups?]. Iranian Journal of Medical Education. 2013; 13(3): 254-6.[Persian]
3. Salehiniya H. [How to write a medical article?]. Iranian Journal of Medical Education. 2014; 14(1): 87-9.[Persian]
4. Von Elm E, Altman DG, Egger M, Pocock SJ, Gøtzsche PC, Vandenbroucke JP. The Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology [STROBE] statement: guidelines for reporting observational studies. Gaceta Sanitaria. 2008; 22(2): 144-50.
5. Salehiniya H. [Use of epidemiologists: Essential for research projects and papers in Medical scope in Iran]. Iranian Journal of Medical Education. 2014; 14(3):280-1. [Persian]

پاسخ به نقد مقاله:

صلاحیت بالینی در دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت‌های ویژه. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی

عباس عبادی، زینب تابانزاد*، مرضیه پاکیان، یاسر سعید

سردبیر محترم مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی

با سلام و تشکر از گروه تحریریه و همچنین خواننده و نقاد محترم، موارد زیر جهت توضیح و بهره‌مندی سایر خوانندگان به عرض می‌رسد.

۱. توصیفی یا تحلیلی بودن مطالعه: مطالعات توصیفی مقطعی از گروه مطالعاتی هستند که هم در گروه توصیفی (نظیر مطالعات موردی، مطالعات سری موردی) و هم تحلیلی (کوهورت و مورد شاهدی) قرار می‌گیرند (۱ و ۲). این در حالی است که اکثر متون علوم پزشکی مطالعات تحلیلی را فقط در دو نوع مطالعه کوهورت (هم‌گروهی) و مورد - شاهدی (گذشته‌نگر) دسته‌بندی می‌کنند. بنابراین استفاده از آزمون‌های آماری نمی‌تواند تنها ملاک تشخیص نوع مطالعه باشد و صرف استفاده از آزمون‌های آماری مطالعه را تحلیلی نمی‌کند، طراحی مطالعه مهم است.

۲. نمونه‌گیری در مطالعات: با توجه به پراکندگی جغرافیایی دانشکده‌های پرستاری که حائز شرایط ورود به مطالعه بودند، جهت نمونه‌گیری از دو روش مراجعه حضوری در دانشکده‌های پرستاری واقع در شهر تهران و همچنین پست و ایمیل با سایر دانشگاه‌ها میسر بود. هدف اولیه مطالعه حاضر در نمونه‌گیری، استفاده از روش تمام شماری بود ولی به علت محدودیت دسترسی به تمامی دانشجویان، صرفاً دانشجویان حاضر در دانشکده‌ها با همکاری مسؤولین دانشکده‌ها میسر شد. لذا این موضوع به عنوان محدودیت مطالعه قابل پذیرش می‌باشد.

۳. مقایسه بر اساس سابقه کار بالینی: این متغیر در تحلیل‌های آماری مورد توجه قرار گرفته بود ولی در این مقاله گزارش نشده بود. زیرا هدف مطالعه حاضر، ابتدا طراحی و اعتباریابی پرسشنامه و سپس بررسی اثربخشی کوریکولوم (برنامه درسی) بود و چون توزیع نمونه‌ها بر حسب سابقه بالینی در سال‌های مختلف تحصیلی تفاوتی نداشت، لذا این متغیر نیز به عنوان یک متغیر مداخله‌گر محسوب نمی‌شود و به همین علت گزارش نگردید.

مجدداً از خواننده محترم مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی جهت گشایش فضای مباحثه علمی تشکر می‌شود.

منابع

1. Malek Afzali H, Majdzadeh SR, Fotoohi A, Tavakoli S. [Ravesh shenasi pajoooheshhaye karbordi dar oloom pezheshki]. Tehran: Tehran university press center; 2004: 129-130. [Persian]

* نویسنده مسؤول: زینب تابانزاد، کارشناس ارشد پرستاری مراقبت‌های ویژه، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله(عج)، تهران، ایران. ztabanejad@yahoo.com
دکتر عباس عبادی (دانشیار)، گروه مدیریت، دانشکده پرستاری، مرکز علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله(عج)، تهران، ایران. (ebadi1347@yahoo.com)؛ دکتر مرضیه پاکیان (استادیار)، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله(عج)، تهران، ایران. (mpazokian@gmail.com)؛ یاسر سعید، کارشناس ارشد پرستاری مراقبت‌های ویژه، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله(عج)، تهران، ایران. (yasernurse84@yahoo.com)

2. Aria sepehr S, Ahmadzadeh asl M, Ahmadi SF, Akhavan fard S, Asadi K, Entezari V et al.[Osoole Payeh Ravesh Tahghigh Dar Oloompezeshki].Tehran:Noor danesh; 2013:32-38.[Persian]